CASTI INNOCENTIS
ANSALDI
ORDINIS PRÆDICATORUM
ORATIO
Ferrarienſi in Atheneo habita

In Dedicatione

PUBLICÆ BIBLIOTHECÆ

ANNO

MDCCLIII.

FERRARIÆ apud Joſephum Barberium *Superiorum Facultate*.

Digitized by Google

Digitized by Google

PRÆCLARISSIMIS NOBILISSIMISQUE VIRIS BARTHOLOMÆO MASIO SAPIENTUM JUDICI, GUIDONI BENTIVOLO, ET CHRISTINO BEVILAQUÆ REI LITTERARIÆ CURATORIBUS, CETERISQUE FERRARIENSIBUS DECEMVIRIS ORATIONEM HANC SUAM IN DEDICATIONE PUBLICÆ BIBLIOTHECÆ HABITAM D.D.D. CASTUS INNOCENS ANSALDUS ORDINIS PRÆDICATORUM.

Digitized by Google

ETſi is ego ſum, qui verba ex hoc loco facturus, hilaris ſemper ad dicendum acceſſerim, nunquam tamen adeo vehementi actum me intellexi jucunditatis affectu, quanto hodierna die perfuſum cumulatumque eſſe conteſtor. Quum enim præteritis annis ſermo a me inſtitui ſolitus eſſet de ratione Theologiæ, aliquam fateor, non poteram non ſuſcipere voluptatem, cum ob nobiliſſimi genus argumenti, tum etiam quod Viros alloquerer bonis artibus, ſacriſque præſertim ſtudiis expolitos. Verum, quam ſuavior jucundiorque ſe ſe mihi hodierna objicit luce dicendi cauſſa, ſingulare veſtrum, PATRIÆ PROCERES PRÆSTANTISSIMI, celebraturo bene-

 ficium,

cium, verbaque facturo de Ferrarienſi publica Bibliotheca, tam magnifica, tam ſplendida, tam ornata, quam manifeſtiſſimo omnium Civium plauſu hoc anno dedicaſtis; præſertim quum meus ſit ad Vos ſermo dirigendus, Vobiſque, et meo a me, et eorum præſertim nomine, quos mihi vel officiorum, vel ſtudiorum neceſſitudine conjunctos puto, maximæ ingenteſque agendæ ſint gratiæ et immortales! Quid enim fauſtum fortunatumque magis, quid magis decorum evenire mihi poterat, quam in frequentiſſima hac multitudine, quæ ad audiendum convenit, beneficii veſtri magnitudinem ſaltem declarare? Equidem ſat novi, tam grandi, tamque inſigni muneri imparem futuram Orationem meam: Verum quis ea foret ſermonis vi excultus, eaque polleret dicendi facultate, meritas ut Vobis referre grates, et pro dignitate unquam poſſet, compoſiteque et diſerte omnium erga Vos ſenſus animi exprimere? Eo certe nomine plus Vobis debemus, quam ut unquam ſolvendo eſſe valeamus. Etſi igitur vereor ne arrogantis ſit adhuc velle dicere, quia tacere tamen, turpe magis eſſet, quia eſſet ingrati, date mihi quæſo et obſecro hanc veniam, ut facinus hoc illuſtre veſtrum qualicumque proſequar prædicatione; idque beneficio, quod excelſo animo tribuiſtis, generoſiore animo adjicite, ut non ſatis dignas de eo Vobis haberi grates permittatis.

Jam vero qualem quantamque nobis, STUDIORUM PRÆSIDES BENEFICENTISSIMI, contuleritis utilitatem omnes arbitror facile intelligent, qui quanta ſit publicæ neceſſitas Bibliothecæ, quaque animi magnitudine, qua tempeſtate, quo loco, qua denique forma et elegantia, quantoque eam exſtruxiſtis apparatu, animadvertent. Et ſane, quam impervium in præſens ſit abſque ingenti Librorum multitudine in ſtudia non dicam vehementer incumbere, ſed in ejſdem aliqua ſolum etiam cum laude verſari, ji tantum ignorare poſſunt, quibus incompertum eſt, quantus ſit cum veterum, tum recentiorum etiam numerus Scriptorum, qui Diſciplinas omnes ſummo labore, ſumma induſtria, ſummaque felicitate

per-

pertractarunt. Præter enim præſtantiſſima tot venerandæ Antiquitatis ingenia, quæ veritatis inveniendæ viam ſeris Nepotibus præmonſtravere, quot, obſecro, egregii præclariſſimique Viri a renatis in Europa litteris per operoſiſſimas ſcientiarum ſemitas rurſus inceſſere? quot eruderavere monumenta? quot ſyſtemata excogitavere? quantis naturæ cognitionem tentavere experimentis? quot quantaque in lucem protulere acute et ingenioſe adinventa? Ut autẽ hi abſque aſſidua vetuſtiorum, ſuique temporis Auctorum lectione per moroſum artium et ſcientiarum iter nunquam incedere ſine errore potuiſſent; ita et Nos niſi præviis prioribus illis non modo ſcientiarum Inventoribus, ſed jis etiã qui tantos Duces feliciter ſequuti ſunt; et niſi eorum in Elucubrationibus diu noctuque meditandis crudeli prope diligentia verſemur, ad optimarum quidem ſtudia artium animum appellere poterimus, nunquam jiſdem vero ita devoveri, ut abſolutam perfectamque humanarum, divinarumque cognitionem rerum conſequamur. Num fuiſſe futurum quis putet, ut Cælius Calcagninus, Lylius Gregorius Giraldus, Ludovicus Areoſtus, Antonius Muſa Braſavola, ſexcentique alii, qui clariſſimæ huius Urbis nomen et gloriam immenſum protulere, tantam ad virtutem, tantamque ad ſapientiam pervenire potuiſſent, exindeque tantum decus, et tanta conſequuti fuiſſent laudum præmia, niſi innumeros Scriptores conſuluiſſent, innumeras luſtraſſent Elucubrationes, innumeros evolviſſent Commentarios, et, Apes veluti ingenioſæ, quicquid pretioſioris ſucci infinitis erat in floribus prudenter decerpentes, ſua denique in mella derivaſſent?

Quum vero hi florerent ſplendidiſſimorum ætate Mæcenatum, qui Muſarum olim hujus Urbis dulce decus et præſidium fuere, nil ſane mirum, horum eos ope, omni libraria ſuppellectili affluxiſſe, omnique Uoluminum genere abundaſſe. Uerum quam oppoſita foret hodierni temporis conditio, niſi Vos, PATRIÆ PROCERES AMPLISSIMI, Regios prope induiſſetis animos, opemque inopia Librorum laborantibus

 muni-

munifice cumulateque tuliſſetis? Habuit, ſat ſcio, inclyta hæc Civitas, exactis etiam felicibus illis Mæcenatum temporibus, Viros illuſtres, omniſque artis et diſciplinæ gnaros, et egregiis ſtudiis inſtitutos. Verum ejuſmodi, vel rem bene amplam, uberrimam, copioſiſſimam poſſederunt, qua ſexcenta ſibi Volumina immenſo etiam pretio aquiſivere, ut duo illi Cardinales Bentivoli, qui maxima hujus Patriæ lumina fuere; vel, ut de tot aliis cuique Veſtrum notum eſt, nonnullos ſibi Libros improbo labore, domeſticæque detrimento rei comparavere; vel alio ſub cælo ea invenere, quæ heic deſiderabantur, ſcientiarum adminicula et ſubſidia. Nemo enim eſt tanta vi et acumine ingenii, tantoque diſcendi ardore præditus, ut abſque idonea Librorum copia grande quid, præclarum, elatum, magnificum in re litteraria et ſplendidum non dicam perficere, ſed etiam verſare ſe poſſe animo confidat. Certe audenti conantique hoc in genere ardua, niſi præſto ſit ingens Scriptorum manus, magnus ſine viribus ignis incaſſum furit. Qui autem fieri poſſet, ut privatæ conditionis homines in maximas aliquando rerum omnium difficultates et anguſtias conjecti, ſolaque diuturna paupertatis patientia ornati, optatam ſibi Voluminū congeriem compararent, quum et eorum non ſit impenſas facere ſupra modum, et hodierna ſtudiorum ratio immenſos Librorum ſumptus poſtulare videatur? Jacuiſſent igitur tot et tam nobilia Ferrarienſium ingenia, neque ad Majorum inſtituta, adque Civitatis diſciplinam erudiri potuiſſent; jacuiſſentque hæc in Urbe nobiliores artes atque ſcientiæ, neque mirabiles ſui ardores ciere valuiſſent, niſi Academia hæc tot fuiſſet ornamentis, PATRIÆ PROCERES AMPLISSIMI, veſtro recreata beneficio, ut ad veterem et priſcam illam dignitatem revocata eſſe putaretur. Ea autem inter ornamenta tanto magis Bibliotheca eminet, quanto majorem, ejus inſtitutione, non alicui ſcilicet Litteratorum generi, ſed omnibus qui ſtudia fovent, adtuliſtis utilitatem.

Nemo tamen ſummam beneficii veſtri amplitudinem ſatis intelligere unquam poterit, niſi animum ad eam prius conver-

ver-

verterit tempeſtatem, qua de publica conſtituenda Bibliotheca primum cogitaſtis. Te appello MASJ SAPIENTUM JUDEX PRÆSTANTISSIME, Te, inquam, appello, qui decem ante años hunc ipſum gerens Tribunatum, hac ipſa ornatus dignitate, quã tanto decore, tanta gloria, tam ingenti omnium Ordinum admiratione toties ſuſtinuiſti, quique tum primum hanc ad rem animum, mentem, curam et cogitationem admoviſti tuam; Tu, inquam, Tibi conſcius, quanti eam negotii, quantæ ſollicitudinis, quantæque difficultatis, rerum aſperitates, et anguſtiæ temporum efficerent. Vix enim pacem inter ſe inierant, ut ſe iterum in arma colligerent ſummi Reges, bellumque denuo finitimis in regionibus redintegrarent. Grave illud, diuturnumque futurum, ut revera fuit, proſpiciebat quiſque, Italiæ univerſæ, adeoque huic etiam Urbi exitioſum, quæ tametſi pacatiſſimo agat ſub Imperio, extraque belli aleam et ſortem eſſe videatur, non tamen extra belli damna, ſontes inſonteſque nullo diſcrimine obruentis; et quo circumſtrepente, aut tenui nimium, aut non ſua vi nixi, alicuius æque, ac neutrius ſtudio partis minuuntur. Dum igitur fit belli obtentus, bellique ſedes iterum Italia, dumque ea, tamquam aucuparia avi uſi Potentiores, acerbo quodam luſu, hinc rurſus ſuo expellendos auſpicio illos ſimulant, quos minime omnium expulſos volunt; dum denique exteræ Nationes ita ſuis commodis mala noſtra metiuntur, nihil ut tam durum, nihil tam moleſtum ſit, quod in bellica earum ſive proſpera, ſive adverſa fortuna non perpetiamur, quis de publica heic erigenda Bibliotheca cogitaſſet; quum ſimulatque increpuit ſuſpicio bellici tumultus, artes omnes noſtræ, omniaque præclara ſtudia ſoleant ubique conticeſcere? Verum, non eſt magni animi in felicitate, et fortuna cogitare ſublimia et excelſa: hoc eſt magni animi in calamitate et periculis grandia et maxima præſtare. Nullæ igitur anguſtiæ, nullæ ſiniſtræ temporum et rerum vices, aut tuum MASJ, aut tuorum Tribunitia in dignitate SUCCESSORUM animum frangere, aut a ſententia dimovere potuerunt. Non enim inſtitutum modo

perſe-

Digitized by Google

perſequuti eſtis, ſed ea etiam ratione, ut illud et majeſtati hujus Urbis, et hujus Academiæ celebritati conveniret.

Siquidem mentibus circumſpiciebatis veſtris nuperrime erectas Italicis iu Urbibus Bibliothecas, in maximis ſane ampliſſimas magnificaſque, in ceteris autem pro locorum ratione ſatis æſtimandas. Itaque etiam atque etiam cogitabatis qualem Vos inſtituere deceret; poſterioribus illis certe præſtantiorem, cum prioribus autem jure conferendam. Ipſa etenim veſtra hæc Patria, Deus immortalis! dici vix poteſt quantum decoris habet, quantum amplitudinis, quantum majeſtatis! In latiſſima uberrimaque planitie Padum inter utrumque aſſurgens, validiſſimiſque circumſepta mœnibus, et arce munitiſſima protecta, qua perpetuarum latitudine viarum, qua tranſverſarum elegantia ornatur! qua ædificiorum magnitudine et forma! qua celebritate templorum et ornatu! quo Nobilium ſplendore! qua Civium humanitate! qua omnium pudicitia et pulchritudine pene divina fæminarum! Hac in Urbe quot auguſtiſſimæ Curiæ! quot magnificæ plateæ! quot vetera bellicæ laudis Victoriæque monumenta! quot recentia præſtantiorum artium et ingeniorum decora! quot pompæ et ſpectacula publica! qui Ludorum et Chorearum apparatus! quæ mœnium amænitas proceris undique arboribus geminato ordine poſitis conſitarum, quarum gratiſſimo aſpectu, quaſi pabulo quodam, oculorum acies, quamlibet fatigata reficitur! Urbis in medio, Arcis in modum, Regia eminet, cujus murum perpetua foſſa et turribus ingentiſſimis quadrato latere ornatum lambentes aquæ lenocinanti ambitu circumplectuntur; eapropter inter mirabilia Opera Italiæ celebrata: Regia, inquam, Principum olim ſplendidiſſimorum ſedes, nunc vero graviſſimi prudentiſſimique Purpurati Patris, dignitatem a ſuprema primam præferentis, et Rempublicam Romana æque moderatione et majeſtate adminiſtrantis; quare Civitas hæc veſtra præcipuas inter ampliſſimaſque Italiæ Urbes jure et merito recenſeri mereatur.

Hæc ipſa vero tanta Urbis veſtræ dignitas et amplitudo,

quale

quale olim fuerit hoc Atheneum manifeſtiſſime oſtendit. Nam etſi multum ipſa Herculeæ debeat additioni, multum æque debuerit quondam Aulæ, quæ domeſticis quamvis ſæpenumero diſſidjis, et ſævioribus laceſſita bellis, nunquam ea neglexit tamen, quæ hujus ad decus Urbis et gloriam ſpectare videbantur; multum denique Summis Pontificibus, qui magnifica et ſplendida veſtræ huic Patriæ pacis ornamenta addidere; qui eam tamen plurimum etiam Academiæ debere veſtræ dubitaret, is ex ſermone hominum recenti memoriam erueret rerum Ferrarienſium, non ex Annalium vetuſtate. Ut enim ætate noſtra ditantur amplificanturque Urbes, et incolis frequentantur Regiones, aut licentia Sacrorum omnium, aut copia mercium et frequentia Negotiatorum; ita tum cum Urbs amplificata eſt veſtra, pro arcano Imperii illorum temporum, id conſequi ſolum poſſe credebatur Academiarum Profeſſorumque fama, et frequentia undique confluentium Auditorum; quod Principibus olim veſtris adeo curæ fuit, nihil ut omiſerint, quo celebrioribus Præceptoribus grandi pretio, et Diſcipulorum gregibus dulcedine honorum prolectatis, Academiæ incremento Urbem hanc incolis et opibus locupletarent. Ipſa vero de Academia quam honeſte, quam præclare, quam egregie præſtantiſſimi mortalium ſenſere! Andreas Alciatus, Vir maximus, Oratione hoc in Lycæo habita quum docendi munus auſpicaretur; quanti illud faceret, his verbis ſignificare non dubitavit: *Scribit Ammianus Marcellinus, Alexandrinæ Academiæ tantam fuiſſe olim exiſtimationem, ut ad ſummam Artis peritiam oſtendendam ſufficeret ſi in ea ſe operam ſtudiis dediſſe quis prædicaret; quod et de hac Univerſitate dici poteſt, in qua olim tot egregii Viri, et quorum edita ſunt Opera, ut Salicetus, Aretinus, Felinus, Ceſſalus, Riminaldus, idque generis alii profeſſi ſunt.* Jacobus vero Middendorpius, Libro de Academiis tertio, *tantoque majori amore*, inquiebat, *hanc Academiam Ferrarienſem proſequi debemus, quanto plures Germanos erudivit, qui omne Doctrinarum genus in Patriam chariſſimam referrent*. Præconia prætereo immenſa, et laudes infinitas Atheneo huic ab exteris

etiam

etiam et longe diſſitis Scriptoribus tributas, qui, vel ſola Theodori Gazæ, et Guarinorum acti fama, Univerſitatem hanc, Studiorum matrem appellavere. Quam multas hac in ipſa publica Studiorum Æde veterum præſtantiſſimorum Profeſſorum habemus expreſſas coloribus Imagines, non ſolum ad intuendum, verum etiam ad imitandum; ut eos ſcilicet ſemper nobis proponentes, animum et mentem noſtram ipſa cogitatione hominum excellentium conformemus!

Quoniam vero iſtum in ſermonem delapſi ſumus, aliud ſtatim ſuccurrit mihi, et quidem apertiſſimum, PATRIÆ PROCERES AMPLISSIMI, excelſi animi veſtri, veſtræque ſingularis magnificentiæ argumentum. Nempe deliberatum a Vobis eſt, publica ut hæc Bibliotheca non dignitati modo hujus Urbis, aut hujus Academiæ nomini congrueret, verum etiam harum Muſis ſacrarum Ædium majeſtati. Ejuſmodi vero Ædes quam amplæ ſunt, quam ſplendidæ, quam magnificæ, quam auguſtæ! Ipſæ Regium olim Alberti Principis Eſtenſis Ædificium, ipſæ Iohannis Paleologi, Græcorum Imperatoris, hoſpitalis quondam ſedes, Regia ipſæ ſedes Purpuratorum Eſtenſium fuere. Has vero poſtquam Majores veſtri in uſum bonumque publicæ Academiæ conſtituerunt, quibus etiam ornavere acceſſionibus! quo cultu in majus protulere! Heic Atria nobiliſſima, heic ampliſſima Gymnaſia, heic pulcherrimum Theatrum Anathomicum, heic Architectonices Picturæque Scholæ, heic Hortus, ut dicitur, Simplicium, heic vetuſti proſtant lapides, et Romanæ Inſcriptiones, heic Sacophagi, ſculptæque Veterum Imagines, heic quæcumque demum in Urbe reperiuntur veſtra, idonea cum artibus et ſcientiis proferendis, tum etiam illuſtrandæ Antiquitati monumenta. Hujuſmodi vero in Ædibus tam magnificis, tam ſplendidis, tam auguſtis, eam, PROCERES GENEROSISSIMI, inſtituendam duxiſtis Bibliothecam, quæ non ab Ædibus, aut ab Academia decus ſibi ſumeret, ſed novo potius ipſis eſſet Ædibus, maximoque Academiæ ornamento.

Jam vero, nulla videbatur eſſe ratione dubitandum, quin conſilio par et animo futurus fuiſſet denique eventus. Solet

enim

enim ſummis ſemper magniſque Viris ad amplitudinem et gloriam, et ad res maximas benegerendas natis, eſſe, inquam, ſolet adjuncta divinitus fortuna. Et profecto rem votis feliciſſime ceſſiſſe, fatentur jam nunc illi omnes qui in tam nobile Opus vel oculos conjiciunt. Primam ſiquidem totius Ædificii prothographiam facit rectangula Ichnographia: cujus tripla latitudinis ad longitudinem proportio; conveniens vero geometrica in orthographia architectonica altitudo; atque potiſſimum ob accuratam columnarum et paraſtatum diſtributionem; ob venuſtam Dorici ordinis firmitatem; ob Vitruvianam in epyſtilio, zophoro, et coronide acribiam; ob elegantem politamque arcuum et fornicum concamerationem; tum denique ob Picturarum ſcenographicam adumbrationem et ſedulitatem; Emblematum decus et eruditionem; perfectam in deſerendis Libris cancellorum partitionem; paucis dicam, ob concinnam ſingularum partium commenſurationem atque præſtantiam, commodum et ornamentum, ejuſmodi eſt, nihil ut amplius addi, nihil ei demi poſſe, nihil in ea poſſe deſiderari videatur. Vitruviana vero juxta præcepta Orientalem non modo ad plagam unus vergit hujus Ædificii proſpectus, ad aeris ſcilicet ſalubritatem, ad Librorum conſervationem, et ad uſum matutini luminis, quod in utilitatem legentium confert maxime; verum etiam deſpectum habet in ſubſidentem Viridarii amænitatem, ad hilarandos animos nimia aliquando profundaque lectione et meditatione fatigatos; quare, non hujus modo Cives Urbis, ſed exterarum etiam homines Nationum, qui illud ſibi viſendum conſtituere, immenſas huic Ædificio laudes jure quidem optimo tribuendas eſſe cenſuerunt.

Neque tamen arbitremini, ſolam eos Ædificii pulchritudinem et majeſtatem fuiſſe admiratos. Maxima æque eos inceſſit admiratio de tam ſelecta, tam nobili, tam eleganti, tam magnifica Librorum copia omnis generis, omnium artium, ſcientiarum omnium, omnium Linguarum; habita tamen pretii Librorum potius, quam numeri; præſtantiæ, quam copiæ; delectus, quam multitudinis ratione: qua equidem in

re

Digitized by Google

re quantum Studiorum utilitati conſulueritis, CURATORES REI LITTERARIÆ SAPIENTISSIMI, ſignificari vix poteſt. Opprimitur ſiquidem ætas noſtra inutili et intolerabili rudium indigeſtorumque Voluminum immenſitate, quæ maximo eſſe ſolet progreſſui bonarum artium impedimento. Animadverſum jam olim eſt, Alexandrum, quum præter Macedonas ſuos, innumerabilem cunctæ Græciæ, univerſoque indicere potuiſſet Illyrico delectum, nunquam majores tamen quadraginta millium copias duxiſſe: inhabile regenti ratum quicquid ejuſmodi numerum excederet, turbamque potius quam Exercitum. Eadem igitur veſtra fuit in delectu Scriptorum et Voluminum prudentia, turba imperitorum et vulgarium omiſſa et neglecta, receptiſque in ſinum Bibliothecæ ſolis iis, qui ad veram ſolidamque ducunt humanarum divinarumque rerum cognitionem. Horum certe inopia nos laborare non commiſiſtis, MODERATORES PRÆSTANTISSIMI. Proſtant heic namque Codices veterum præcepta Dialecticorum, ſummorumque exhibentes Orationes Rhetorum, et elegantiorum carmina Poetarum. Hi de re militari, illi de arte medendi pertractant, alii de regionum terreſtrium ſcientia et maritimarum, alii de rerum principiis et cauſſis, aut recentioribus Philoſophorum experimentis. Quot memoriam rerum geſtarum continent! quot divinis de rebus et Legibus ediſſerunt! quot de communi Civium, de hominum, de Gentium jure, deque omni virtutis genere plane cumulateque agunt! adeo ut ars nulla, nulla ſcientia aut facultas prætermiſſa eſſe videatur. Itaque hoc in loco dici ſummo jure poteſt, diſciplinas omnes commune quoddam habere vinculum, et mira cognatione inter ſe contineri; omneſque Muſas ſecum invicem chorum in eo exercere, ſe ſeque cantu ſuaviſſimo excipere; quo ſane ex concentu quis maximum adventurum dubitet Patriæ veſtræ emolumentum?

Huic autem Muſarum agmini Apollinem deeſſe ſuum noluiſtis, PATRIÆ PROCERES AMPLISSIMI, ſed Virum celeberrimum, Johannem Andream Barottum, Civem veſtrum,

Digitized by Google

ſtrum , Bibliothecæ Præfectum conſtituiſtis, magnum hominem et excelſum , quem ipſa finxit Natura ad ſapientiam, ad humanitatem , ad Patriæ Inſtituta , et ad omnes animi virtutes, veluti probitatis antiquæ abſolutiſſimum exemplar. Itaque hoc etiam veſtra maxima in laude ponendum eſt , illum Vos ſelegiſſe , qui maximam jamdiu Elucubrationibus ſibi ſuis comparavit gloriam , quique ob Cives ſervatos Civicam jam indeptus eſt coronam; quare jure et merito Ferrarienſium Muſarum curam ei commiſiſtis, qui Ferrarienſes Scriptores tanto ſtudio , tot laboribus , tantaque felicitate ab Invidorum morſu vindicavit. Maxima in laude veſtra denique ponendum eſt , hoc Vos illi munus impoſuiſſe , qui facile poterit tantum opus conſilio regere et integritate tueri , ſuoque utiliſſimum efficere exemplo. Quid , tanto Ductore et Auſpice, ab hoc ingenioſiſſimorum præſertim Juvenum cœtu non expectandum ? Jam mihi videre videor. ſelectiſſimam eorum manum , tamquam aſſidua in venatione , omnes hujus Bibliothecæ angulos, omneſque cancellos, acerrima indagine explorantem, quo optata humanarum divinarumque præda cognitionum potiatur. Eoſdem mihi videre videor in feram ſæpenumero incidentes, diligentia, induſtria, et conſtantia, omnia quæ hujuſmodi venatorio in ſaltu aſpera aliquando ſunt , impervia , et condenſa , facile demum feliciterque ſuperare.

Sed jam modum Orationi intelligo ponendum, ubi initium ipſa ſumere fortaſſe debere videretur; neque enim hæc multitudo ad audiendum convenit ut cognoſceret ex me veſtrum beneficium , aut illud quale ſit , mecum fortaſſe recognoſceret ; ſed ſatius ut de illo meis verbis gratias Vobis, ſi non meritis pares , aſt ſaltem pares animo referret. Eſt enim bonorum Civium gratam habere voluntatem , gratumque teſtari in eos animum , qui tam bene de patria , deque communi utilitate meruerunt. Erarrent illi tamen , qui huic officio præſtando multa a me verba iterum facienda eſſe exiſtimaret. Quæ enim diſertior gratiarum actio commemoratione ipſa beneficii? Non aliter debitas certe grates immortali Numini perſolvimus,

Uti-

Utinam ego vero hoc monumentum tam ſplendidum, tam magnificum, tam ornatum pro dignitate celebrare potuiſſem. Utinam pro meritis ſignificare potuiſſem qua animi amplitudine, qua tempeſtate, quo loco, qua forma et elegantia, quo denique Bibliothecam hanc extruxiſtis apparatu. Utinam potuiſſem ſatis etiam oſtendere, eam revera non majeſtati modo hujus Urbis, quæ fama, quæ gloria, quæ doctrina, quæ pluribus artibus, quæ imperio et bellica etiam laude quondam floruit; nec antiquiſſimæ modo hujus Academiæ celebritati et nomini, ſed ampliſſimo huic etiam congruere Studiorum ædificio; utinam, inquam, hæc omnia ita narrare potuiſſem, ut qui huc ad me audiendum hodierna die acceſſere, muneri me ſatisfeciſſe meo arbitrarentur; ſummas tunc profecto Vobis, ACADEMIÆ MODERATORES SAPIENTISSIMI, habuiſſem gratias et imortales. Verum quum ob exiguam dicendi facultatem ea omnia præſtare ipſe non potuerim, num quis propterea nos ingratos videri formidabit? Nunquam Cælites hanc alicui mentem duint. Vultus enim noſter, qui index eſt animi, quod Orationi defuit, ſatis, ut arbitror, exæquare poteſt; ipſaque muneris veſtri magnitudo, ac ſi aram teneremus, copioſe ſpondet confirmatque, obſtrictos Nos Vobis fore memoria beneficii ſempiterna.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google